Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

KURJER EKONOMICZNY & AKCYJNY

Rok III. Nr. 10 Warszawa, 31 maja 1928 r. Cena numeru poj. 30 gr.
Wychodzi w dn. 15 i 30 każdego miesiąca

JUGOSŁAWJA

Na uroczystej audjencji na Zamku Królewskim w Warszawie w dniu 17 maja b. r. wręczył Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej swe listy uwierzytelniające J. E. Jovan D. Milanković, nowy Poseł J. K. M. Króla Zjednoczonych Serbów, Horwatów i Słoweńców.

W czasie przyjęcia przedstawiciela naszej redakcji, zapytany uprzejmie o wytyczne, jakie przyświecać będą J. E., przedstawicielowi bratniego narodu jugosłowiańskiego w pracy na terenie Polski, oświadczył:

„Jugosławję i Polskę łączy nietylko braterstwo etniczne, lecz i podobieństwo ich dziejów. Bohaterskimi wieloletnimi bojami swych synów o wolność, oba kraje zdobyły swą niepodległość, łącząc za cenę cierpień i przelanej krwi swych bohaterów trzy swe dzielnice, ongiś pod jarzmem trzech państw zaborczych.

Tak Jugosławja, jak i Polska walczą dziś zwycięsko o swą przyszłość gospodarczą, odbudowywując równocześnie zniszczone wojną swe ziemie.

W charakterze Posła J. Królewskiej Mości przybywam nietylko jako dyplomata, lecz i jak człowiek pracy, mając na celu wzmocnienie węzłów politycznych i gospodarczych, łączących Jugosławję z Polską.

Wyrażone mi przez Najwyższych Dostojników Rzeczypospolitej uczucia, jakie Polska żywi ku Jugosławji, są wiernem odbiciem uczuć moich, jako Posła Jugosławji, dla Polski".

J. E. Poseł Jovan D. Milanković.

Na żyznych, zasobnych w bogactwa przyrody, obszarach dziś jugosłowiańskich, zamieszkałych ongiś przez szczepy illyryjskie i trackie, podbijane przejściowo przez Celtów, Rzymian i Gotów, usadawiają się na stałe w siódmem stuleciu naszej ery liczne szczepy słowiańskie.

Pierwiastek etniczny słowiański zdobywa z biegiem czasu coraz silniejszą przewagę. Na początku dziewiątego stulecia prawie cały półwysep bałkański jest już słowiański.

Wśród osiadłych tu różnych szczepów słowiańskich, posiadających już organizację szczepową, lecz nie tworzących jeszcze organizmu państwowego, powstają prądy, dążące do utworzenia niezawisłego państwa jugosłowiańskiego.

W wyniku przedsiębranych wysiłków powstają zwolna mniejsze i większe państwa jugosłowiańskie, nie udaje się jednak zrealizowanie dążenia do stworzenia jednego państwa niezawisłego, obejmującego wszystkich jugosłowian.

Niezawisłość słowian nie trwa długo. W walkach z wrogiem potężniejszym i liczebniejszym niszczeją wszystkie państwa jugosłowiańskie tak, iż początek dziewietnastego stulecia zastaje Jugosłowian pod panowaniem tureckiem, austrjackiem i węgierskiem.

Walki bohaterskie o wolność wieńczy wielka wojna światowa, ziszczając za cenę nadludzkich poświęceń marzenia ludu jugosłowiańskiego.

Powstaje Jugosławja, jednocząc Serbów, Chorwatów i Słoweńców.

ZARYS GOSPODARCZY JUGOSŁAWJI

Jugosławja jest krajem rolniczym, 75% jej ludności zajmuje się rolnictwem, posiada jednak wielkie bogactwa leśne i górnicze, oraz przemysł dość rozwinięty.

Terytorjum jej o rozpiętości 250.000 klm², obejmuje 19.000.000 ha ziemi produktywnej, w tem około 7.600.000 ha lasów, 6.000.000 ha roli uprawnej, 2.800.000 ha pastwisk, 1.600.000 ha łąk, 250.000 ha sadów, 125.000 ha ogrodów warzywnych i 180.000 ha winnic.

ROLNICTWO

Dzięki wyśmienitej jakości ziemi urodzajnych równin, zwłaszcza Wojwodiny i Maczwy, ziem nad Dunajem i jego dopływami, jak i korzystnym warunkom klimatycznym, produkuje Jugosławja wielkie ilości zbóż. Po pokryciu potrzeb kraju, pozostaje znaczna ilość pszenicy i kukurydzy na wywóz.

Największą część ziemi uprawnej zajmują zasiewy zbóż, a wśród nich pierwsze miejsce zajmuje kukurydza, drugie pszenica.

Według danych Min. Rolnictwa zasiano w roku 1925 kukurydzę na 2.146.119 ha, pszenicę w jesieni na 1.718.390 ha, żyto na 169.525 ha, owies na 352.080 ha. W plonie zebrano 37.906.647 q kukurydzy, 20.843.437 q i 560.865 q pszenicy, 2.611,172 q i 1.339.351 q jęczmienia, 1.764.490 q żyta i 3.450.438 q owsa.

Poważne przestrzenie zasiano, poza głównymi rodzajami zbóż, mieszanką pszenicy i żyta, orkiszem, tatarką, prosem, ryżem i t. d. Z roślin strączkowych najwięcej produkuje się fasoli. W r. 1925 z obszaru 35.745 ha zebrano jej 379.213 q metrycznych, z czego wyeksportowano 262.578 q. Rośliny eksportowe zajęły 233.306 ha, dając w zbiorze 12.237.774 q.

Z roślin przemysłowych zasiano konopie na 39.787 ha, buraki cukrowe na 34.086 ha, tytoń na 15.306 ha, len na 13.195 ha, mak na 5.379 ha, rzepak na 2.804 ha, chmiel na 2.155 ha, cykorję na 272 ha, bawełnę na 880 ha, inne na 4 013 ha. Zebrano q metr.: konopi 433.088, buraków cukrowych 5.107.172, tytoniu 120.612, lnu 102.141, maku 13.497, rzepaku 22.505, chmielu 11.061, cykorji 22.337 i bawełny 4.195.

Pod uprawę jarzyn zajęto 85.118 ha, otrzymując przy zbiorach: kapusty 2.562.449 q metr., cebuli 598.797 q, pomidorów 245.616 q, melonów i kawonów 954.417 q.

Winnice zajmowały obszar 177.960 ha, dając przy zbiorach 4.097.412 hektolitrów wina, a zatem 23.02 hl z hektora.

Z 52.567.655 śliw, 6.673.574 jabłoni, 3.574.999 grusz, 1.949.958 drzew orzechowych, 743.105 drzew figowych, 506.018 kasztanów jadalnych, 4.487.259 drzew oliwnych, zebrano 9.502.295 q śliwek, 1.680.148 q jabłek, 797.891 q gruszek, 385.878 q orzechów, 108.343 q fig, 183.843 q kasztanów jadalnych i x q oliwek.

Wśród zwierząt domowych naliczono 1.106.142 szt. koni, 3.795.566 wołów, 2.802.355 nierogacizny, 7.906.808 owiec, 1.810.669 kóz i 16.198.207 szt. drobiu. Eksport znacznych ilości bydła, mięsa, jaj, mleka, serów, masła i skór przyniósł w r. 1925 około 125 miljonów dinarów w złocie.

Hodowla kokonów jedwabnika morwowego rozwinęła się poważnie w Serbji południowej i w Wojwodinie, dając miljon kg kokonów, wartości ośmiu miljonów dinarów w złocie.

Przemysł rolniczy, wobec bogactwa surowców, zwłaszcza roślin przemysłowych, jak buraków cukrowych, chmielu, konopi, lnu, tytoniu i t. d., rozwija się pomyślnie, dając na eksport poważne ilości chmielu, konopi i tytoniu.

Posiadanie tych samych warunków klimatycznych, co i Włochy, ruchliwość ludności i bliskość rynków śródziemnomorskich, wpłynęły na rozwój przemysłu jarzynowego, eksportującego znaczne ilości jarzyn i owoców, młodych ziemniaków, które ukazują się w Wojwodinie już z końcem kwietnia, szpinaku, cebuli, pomidorów, melonów, kawonów, jabłek, gruszek, śliwek i winogron.

GÓRNICTWO

Bogactwo górnicze kraju znano i eksploatowano od czasów zamierzchłych, o czem świadczą niezliczone pozostałości z epoki rzymskiej, średniowiecznej, a zwłaszcza z okresu panowania władców narodowych. Od czasu inwazji Turków bogactwo górnicze zaczęło niszczeć, a eksploatację nader prymitywną ograniczono do soli i żelaza. W drugiej połowie ubiegłego stulecia rozpoczęto odbudowę i otwieranie nowych kopalń.

Przedsięwzięte poszukiwania dowiodły, iż Jugosławja posiada prawie wszystkie gatunki minerałów, w ilościach niejednokrotnie olbrzymich, eksploatację których wstrzymuje jedynie brak kapitałów.

Przeciętna wartość roczna produkcji górniczej wynosiła w okresie 1923/5 r. koło półtora miljarda dinarów.

Węgiel. Jugosławja posiada trzy gatunki węgla: kamienny, brunatny i lignit. Wartość kaloryczna węgla kamiennego waha się w granicach 6 500—7 500 kalorji. W okolicach, gdzie są pokłady węgla brunatnego, znajduje się powszechnie również i lignit, o ilości prawie niewyczerpalnej. Wartość kaloryczna węgla brunatnego waha się w granicach 3 500—5 700 kalorji, lignitu 3 400—3 600—4 000. — Z produkcji węgla 50% idzie na potrzeby kolejowe, 35 proc. przemysłu, 5 proc. prywatnych, siły pędnej 10 proc., eksportuje się około 5 proc.

Żelazo. Najwięcej kopalń rudy żelaznej znajduje się w Bośni (słynna kopalnia Ljubija, Vareś), dalej w Chorwacji (Petrowa Gora, Topusko) i w Serbji (Maidanpek).

Najlepszą i największą kopalnią jest Ljubija, rudy jej zawierają 45.54 proc. żelaza. ½ — 1.9 proc. manganu, fosforu i siarki prawie nie posiadają. Rudy żelaza Ljubiji i Sanu i ich okolic znajdują się w formacjach węglowych. Najczęściej występuje syderyt, mniej limonit, rzadziej hematyt. Drugie miejsce po Ljubiji zajmuje Vareś, w powiecie serajewskim, o produkcji czterokrotnie mniejszej.

Wydobyto rudy w r. 1924 — 330.129 t., w roku 1925 — 139.137 t., wyeksportowano zagranicę przeciętnie 79% całkowitego wydobycia.

Miedź. Jugosławja posiada największe w Europie pokłady rudy miedzianej, a w eksploatacji jej zajmuje w produkcji światowej wybitne miejsce.

Czynne są dwie tylko kopalnie: Bor i Maidanpek, obie w Serbji. Kopalnię w Bor eksploatuje tow. francusko-serbskie. Piryty żelaza i miedzi zawierają tu do 6% miedzi i pewną ilość złota w granicach 25 do 30 gr. na tonę, a nadto 120 do 130 gr. srebra.

W r. 1925, wydobyto rud miedzi — 176.058 t.

Ołów. Istnieje jedna tylko kopalnia Mejica w Słowenji, rudy ołowiane znajdują się jednak i w Bośni i w Serbji. W r. 1925 wydobyto 78.549 t. Eksportuje się około 95% produkcji hut ołowiu.

Cynk. Pokłady rudy cynkowej eksploatuje się w małej mierze w Mejica i Celje w Słowenji, znajdują się one jednak i w Serbji.

Mangan. Pokłady rudy manganowej występują zazwyczaj łącznie z rudą żelazną, w Bośni, Szumadiji, Serbji i w Czarnogórze, w eksploatacji znajduje się jednakże jedynie kopalnia w Semizovac w Bośni. Większość rudy manganowej zużywa się w kraju, eksport zagranicę obejmuje 13.5% jej całkowitego wydobycia.

Bauxyt. Pokłady bauxytu znaleziono w szeregu miejscowości w Słowenji, Chorwacji, Dalmacji i Czarnogórze. Największe z nich znajdują się nad jeziorem Bohinje w Słowenji, w górze Velebit w Chorwacji, na wyspach Krk i Rab, a nadto w okolicach Drniszu. Pokłady w Dalmacji oblicza się na 20 miljonów ton. Eksploatuje się je jedynie w Dalmacji.

Chrom. Najobficiej i najbogaciej występuje chrom w Serbji południowej, dalej w Bośni (Duboczica i Loino), a nakoniec w Serbji centralnej (Veluce). Największe kopalnie znajdują się w okolicy góry Szar, gdzie za czasów okupacji wydobywano dziennie około 200 ton.

Dobrota (Boka Kotorska).

Piryt. Wydobywano go poprzednio w kopalni Bakovic w Bośni, dziś wydobywa się go w kopalniach Maidanpek w Serbji. W r. 1925 wydobyto — 38.988 t., wyeksportowano 68%.

Antymon. Ruda antymonu występuje w szeregu miejsc w Podrinie, w Serbji i południowej (Alszar), w Bośni (Czemernica) i w Słowenji (Projane), wydobywa się ją obecnie w trzech kopalniach, głównie w kopalniach Krupań, stanowiących koncesję pewnego tow. angielskiego. Ruda w Podrinie zawiera 12 — 14% antymonu. Prace w kopalniach podjęto dopiero w 1921 r.

Marmur. W Serbji i w Dalmacji (Hvar).

Asfalt. Najbogatsze pokłady kamienia asfaltowego znajdują się w Dalmacji, nieco mniejsze w Czarnogórze i w Serbji. Produkcja kamienia asfaltowego koncentruje się obecnie w Paklin'ie koło Vigorac (Dalmacja), gdzie eksploatuje się pokłady od r. 1754. Asfalt ten zawiera 13 — 35% bitumu. Po wojnie rozpoczęto prace eksploatacyjne dopiero w r. 1924.

Sól. Wydobywa się z solanek i wody morskiej. Główne solanki znajdują się w Bośni, w Tuzla, gdzie wodę słoną pompuje się z głębokości 3 — 400 metrów. Wzmożenie produkcji w Tuzla usunie konieczność importu soli.

W Jugosławji znajdują się ponadto łożyska rtęci, siarki, arsenu, azbestu, magnezytu, saletry, i t. d., eksploatowane w nieznacznych ilościach.

PRZEMYSŁ

W strukturze ekonomicznej Jugosławji, mimo jej charakteru par excellence rolniczego, wybitne miejsce zajmuje przemysł, co stwierdza fakt, że eksport produktów przemysłu i rzemiosła, łącznie z przemysłem górniczym i drzewnym, stanowi prawie połowę całego jej eksportu.

Kraj posiada wszystkie warunki naturalne dla wybitnego rozwoju przemysłu: ma surowce (produkty rolne i leśne, różne minerały), wielkie ilości węgla, siły wodne i część ludności, zbędną już w rolnictwie. Przy siłach wodnych, mogących dać energję 3.507.790 HP., korzysta się jedynie w 130 centralach elektrycznych ze 160.000 HP. Nie licząc przemysłu górniczego, przemysł jugosłowiański daje pracę 230.000 robotników.

Dubrovnik.

Przemysł drzewny. Najważniejszy to dział przemysłu, odpowiadający faktowi, iż lasy w Jugosławji zajmują 7.600.000 ha. Wśród ogółu przedsiębiorstw drzewnych, 250 stanowi towarzystwa akcyjne.

Największą część produktów przemysłu drzewnego stanowią półprodukty (deski i różne materjały budowlane), meble, beczki, płyty drzewne, parkiety i t. d.

Zdolność produkcyjna fabryk garbników, ekstraktów dębu i kasztana, wynosi rocznie około 4.500 wagonów rocznie, pracują one jednak w ¼ ich zdolności.

Suchą destylacją drzewa zajmują się dwa przedsiębiorstwa, przerabiając rocznie 300 — 320.000 m³ drzewa grabowego i bukowego, produkując rocznie oprócz 32.000 t. węgla i 9.840 ton ekstraktów, częściowo na eksport.

Zdolność produkcyjna jedynej fabryki terpentyny i kalafonji wynosi 24 — 36 wagonów terpentyny i 120 — 180 wagonów kalafonji. Zdolność dwu fabryk celulozy wynosi 2.700 wagonów rocznie, z czego eksportuje się znaczną ilość.

Rozwój przemysłu drzewnego zapewniają poważne obszary lasów jeszcze niedostępnych, z braku dróg komunikacyjnych.

Przemysł rolniczy rozwinięty silnie.

Przemysł włókienniczy. Przemysł bawełniany dysponuje 112.000 wrzecion i 5.500 warsztatów tkackich, przemysł wełniany 50.000 wrzecion i 740 warsztatami tkackimi.

Choć przemysł włókienniczy rozwija się stale, może pokryć jedynie tylko część konsumpcji krajowej.

Przemysł konopny i lniany znajdował się przed wojną w pełnym rozkwicie, podupadł jednak w następstwie rozdrobnienia, w drodze reformy agrarnej, własności ziemskiej.

Tkalnie lnu posiadają łączną zdolność produkcyjną 3 miljonów tkanin lnianych rocznie.

Produkcja jedwabiu wzrasta z roku na rok, Serbja bowiem i Wojwodina mogą produkować rocznie około 2.000.000 kokonów.

Przemysł metalurgiczny. Dwa przedsiębiorstwa wytwarzają z rudy żelaznej surówkę. Przy zdolności wytwórczej około 57.000 t. rocznie, wytwarzają około 24.000 t. Surówkę na żelazo kute i stal przerabiają 4 zakłady, mogące przy jedenastu piecach martenowskich i trzech wysokich piecach, licząc 250 dni roboczych, wyprodukować rocznie 137.500 t. surowej stali.

Prócz powyższych posiada Jugosławja w mniejszym lub większym stopniu rozwinięte przemysły: cukrowniczy, konserw mięsnych, owocowych i jarzyn, piwowarski, garbarski, cementowy, ceramiczny, szklany, chemiczny, papierniczy i metalowo-przetwórczy.

HANDEL ZAGRANICZNY JUGOSŁAWJI W R. 1927

W szeregu lat powojennych rok 1925 i 1926 był okresem rozkwitu handlu zagranicznego Jugosławji. Rok następny, 1927, okazał się dlań wysoce niepomyślnym, zmniejszył się import, a w większym jeszcze stopniu eksport, dając w rezultacie ujemne saldo w wysokości około 950 miljonów dinarów.

W pierwszym okresie liczne powodzie, a następnie długotrwała susza w maju i w czerwcu, która paliła wprost zielone zboże na pniu, wpłynęły na silne zmniejszenie się zbiorów zbóż, a w tem dwu głównych artykułów eksportowych: pszenicy i kukurydzy.

W r. 1926 z 2.816.545 ha, zasianych różnymi gatunkami zboża, zebrano 29.268.904 kwintali ziarna, w r. 1927 z 2.947.948 ha zebrano tylko 23.450.241 kwintali. Wydajność jakościowa wzrosła, spadła jednak wydajność ilościowa z ha pszenicy z 1.161 kg. na 800 kg., z 1 ha kukurydzy z 1.710 kg. na 900 kg.

Choć wzrost cen powetował producentowi częściowo stratę na zbiorach, jednak silne zmniejszenie się wolnej na eksport nadwyżki zaważyło silnie na bilansie handlowym.

Krk.

EKSPORT

W r. 1927 wysłano zagranicę Jugosławji 4.251.459 ton, wartości 6.400.153.000 dinarów, gdy w r. 1926 wysłano 4.884.718 t, wartości 7.818.180.000 din. Eksport zmniejszył się więc w porównaniu z r. poprzednim o 633.259 t. (12,96%) i w wartości o 1.418.027.000 din. (18,11%).

Wśród artykułów eksportowych główne pozycje zajęły:

drzewo budowlane	1.150.071 t,	wartości	885.4	milj.	din.
nierogacizna	421.147 szt.	„	518.	„	„
jaja	26.350 t	„	512.8	„	„
woły	132.242 szt.	„	354.5	„	„
kukurydza	197.689 t	„	337.2	„	„
miedź	13.395 t	„	257.6	„	„
mięso świeże	17.141 t	„	247.4	„	„
chmiel	4.096 t	„	197.6	„	„
pszenica	64.053 t	„	195.5	„	„
śliwki	32.283 t	„	156.5	„	„
drzewo opałowe	557.365 t	„	127.6	„	„
bydło	912 561 szt.	„	121.4	„	„
cement	317.427 t	„	116.6	„	„
świeże owoce	41.028 t	„	110.3	„	„
konopie	16.940 t	„	97,5	„	„
dębowe pokłady kol.	1.931.068 t	„	92.0	„	„
konie	39.470 szt.	„	91.1	„	„
zboza inne	37.675 t	„	80.3	„	„
chemikalje	28.304 t	„	72.8	„	„
ołów w blachach	9.299 t	„	71,4	„	„
różne	1.478.303 t	„	1.756.6	„	„

Najwięcej zmniejszył się eksport kukurydzy. Gdy w r. 1925 wyeksportowano jej za ponad 2 miljardy din,, wysłano jej w r. 1926 za 1.338.600.000, a w r. 1927 tylko za 337.2 milj. din. Wywóz pszenicy i mąki z niej zmniejszył się o 233.232 t i 20.155 t. Zmniejszył się wywóz jaj o 4.736 t, śliwek o 14.901 t, mięsa świeżego o 4.363 t, zwiększył się natomiast wywóz bydła, nierogacizny oraz produktów leśnych, w tem prawie dwukrotnie dębowych podkładów kolejowych.

Wśród 57 państw, do których Jugosławja eksportowała, pierwsze miejsce zajęły Włochy (24.84%), dalej Austrja (22.64%), Czechosłowacja (11.35%), Niemcy (10.60%), Grecja (9.68%), Węgry (7.63%), Szwajcarja (3.38%), Francja (2.76%), Anglja (1.31%). Polska (0.5%); pozostałe 5.31% przypada na 47 państw.

Do Polski wysłano 11.283 t, wartości 32.1 milj. dinarów.

Konjic (w Hercegowinie).

IMPORT

Wwóz do Jugosławji objął w 1927 r. 1.331.256 t, wartości 7.286.290.000 dinarów, wzrósł więc ilościowo o 90.202 t (7,27%), a zmalał wartościowo o 345.488.000 din. (4.53%). Zmniejszenie się wartości wwozu, przy równoczesnem zwiększeniu się tonażu, ma swe źródło w zwiększeniu się dowozu artykułów o mniejszej cenie na kg. i w spadku ceny poszczególnych artykułów.

Najważniejsze pozycje w imporcie zajmują:

tkaniny bawełniane	14.073 t	wartości	977.1	milj.	din.
tkaniny wełniane	2.735 t	„	452.4	„	„
przędza bawełniana	10.633 t	„	444.7	„	„
maszyny, aparaty i narz.	20.541 t	„	346.6	„	„
różne produkty żelazne	36.339 t	„	299.5	„	„
kawa	9.380 t	„	207.4	„	„
bawełna surowa	6.952 t	„	166.9	„	„
węgiel różnych gat.	449.206 t	„	165.3	„	„
skóry zwierząt dom. sur.	6.362 t	„	147.0	„	„
artykuły i maszyny elektr.	3.114 t	„	135.5	„	„
pojazdy	5.395 t	„	130.7	„	„
wełna owiec	3.675. t	„	126.7	„	„
ryż łuszczony	24.540 t	„	115.5	„	„
sól kuchenna	77.366 t	„	109.5	„	„
cyna	27.289 t	„	100.3	„	„
żelazo nieobrob. i półobrob.	48.183 t	„	97.5	„	„
mat. żelazne kolej.	17.165 t	„	91.1	„	„
przędza wełniana	1.028 t	„	85.2	„	„
nasiona olejiste	7.289 t	„	75.4	„	„
worki	5.296. t	„	70.1	„	„
nafta	27.548 t	„	69.9	„	„
ropa naftowa	65.496 t	„	68.6	„	„
obuwie skórzane i buty	185 t	„	57.1	„	„
papier drukarski	9.512 t	„	50.1	„	„
wyroby drzewne	3.227 t	„	46.4	„	„
różne	448.727 t	„	2.649.8	„	„

W porównaniu z r. 1926 znacznie zmniejszyła się wartość wwiezionych tkanin wełnianych i bawełnianych. Waga tkanin bawełnianych wzrosła, jednak wartość ich się obniżyła. Wzrósł bardzo silnie dowóz przędzy bawełnianej i wełnianej. Import przędzy bawełnianej wzrósł o 3.027 t. i 102.2 milj. din., a przędzy wełnianej o 295 t. i 19.5 milj. din. Zmniejszył się wwóz skór zwierząt dom. o 3.529 i 62.7 milj., maszyn, aparatów i narzędzi o 2.285 t i 38.1 milj. din., węgla różnych gatunków o 8.677 t i 33.9 milj. t, soli kuchennej o 9.383 t i 30.2 milj. din, kawy o 79 t i 28.5 milj. din., nafty o 8.577 t i 23 milj. din., pojazdów o 2.377 t i 18.2 milj. din., papieru drukarskiego o 1.297 t i 17.1 milj. din., nasion olejistych o 321 t i 8.3 milj din.).

Baška.

Prócz przędzy wełnianej i bawełnianej wzrósł wwóz ropy naftowej, materjałów kolejowych, żelaza nieobrobionego, wełny owczej (o 151 t i 10.6 milj. din.). Wwóz artykułów elektrotechnicznych zmalał o 164 t, wzrósł jednak w cenie o 7.6 milj. din.

Wśród głównych artykułów pochodziły:

a) tkaniny bawełniane: z Czechosłowacji (6.651 t — 461.3 Milj. din.), z Włoch (3.766 t — 235.2 M. din.), Austrji (1.554 t — 120.5 m. din.);

b) tkaniny wełniane: z Czechosłowacji (1.104 t — 178.2 m. d.), Austrji (336 t — 113.3 m. d.), Niemiec (248 t — 44.3 m. d.);

c) przędza bawełniana: z Włoch (3.654 t — 131.1 m. d.), Anglji (2.020 t — 99.8 m. d.), Czechosłowacji (2.111 t — 77.1 m. d.);

d) maszyny, apar. i narz.: z Niemiec (7.077 t — 129.5 m. d.), Austrji (4.460 t — 54.5 m. d.), Czechosłowacji (4.413 t — 50 m. d.);

e) różne art. z żelaza: z Austrji (7.587 t — 108.2 m. d.), Niemiec (5.683 t — 94.3 m. d.), Czechosłowacji (2.805 t — 39.5 m. d.);

f) różne gatunki węgla: z Anglji (132.136 t — 55.4 m. d.), z Polski (71.255 t — 21.1 m. d.), Węgier (77.468 t — 20.9 m. d.);

g) maszyny i art. elektrotechn.: z Austrji (1.289 t — 43.2 m. d.), z Niemiec (804 t — 40.5 m. d.), Węgier (273 t — 25.8 m. din.).

W imporcie do Jugosławji brały wartościowo udział: Austrja w 19.55%, Czechosłowacja w 19.2%, Włochy w 12.9%, Niemcy w 12.34%, Anglja w 7.01%, Węgry w 4.91%, Francja w 4.37%, Rumunja w 3.76%, Stany Zjedn. Am. Półn. w 3.49%, Polska w 1.48%, a inne państwa łącznie w 10.99%.

Import Polski do Jugosławji objął 85.106 t. wartości 107.7 miljonów dinarów. *Ted.*

WYDAWNICTWA „MESSAGER POLONAIS".

W powodzi bezmyślnych i bezwartościowych wydawnictw, w czem „słynna" Ajencja Wschodnia rej wodzi, prawdziwą satysfakcję sprawia wyłowienie estetycznych wydawnictw „Messager Polonais".

Wydawnictwa takie, jak ostatnio „Les Forets" i „La Poznanie" stanowią same w sobie swą szatą, rozplanowaniem, techniką, treścią, a nadewszystko celowością, dyplom pełnego uznania dla pracy rzeczywistej i owocnej.

W bezstronnej ocenie, z uznaniem witamy te wydawnictwa, tak, jak je niewątpliwie powita zagranica.

NASZ KREDYT DŁUGOTERMINOWY

W jubileuszowem sprawozdaniu rocznem Akc. Banku Hipotecznego we Lwowie zwracają uwagę słowa:

„Jak silne było zapotrzebowanie długoterminowego kredytu po długotrwałej niemożności jego uzyskania, o tem niech to świadczy wymownie, że mimo niezaprzeczenie dość ciężkie jeszcze warunki, które utrudniają korzystanie z długoterminowego kredytu, od chwili wznowienia działalności przez nasz oddział hipoteczny, a więc w przeciągu zaledwie jednego roku i kilku miesięcy, pożyczki w 8% dolarowych listach zastawnych udzielone dosięgły wysokości 1.632.750 dolarów".

I łatwo zrozumiemy ten objaw, jeśli, nie biorąc choćby pod uwagę nawet i następstw zniszczeń wojennych i odbudowania się prawie własnemi siłami, przejrzymy przegląd zestawień bilansów tegoż Banku z lat 1868 — 1928.

Ze skromnej sumy 3.065.700 K a pożyczek hipotecznych, przy kapitale akc. B-ku — 1.005.600 K. a. w roku 1868, wzrastała dziesiątkami lat działalność kredytowa Banku do olbrzymiej sumy 207.639.000 K. a. pożyczek hipotecznych, przy kapitale akcyjnym Banku — 20.000.000 K. a w r. 1914.

W bilansie Banku za r. 1927 pozycja pożyczek hipotecznych wyraża się skromną sumą zł. 18.233.240, przy kapitale zakł. 5.000.000 zł.

Porównanie tych kilku suchych, lecz wymownych cyfr, oświetla nam jaskrawo warunki, wśród jakich pracować musi nasza wielka własność i przemysł nietylko Małopolski Wschodniej.

KOLEJ ELEKTRYCZNA ŁÓDZKA, S. A.

W sprawozdaniu S-ki za rok 1927 znajdujemy kilka ciekawych szczegółów.

Rozszerzenie sieci tramwajowej przez budowę 6.3 klm. toru nowego i 1.6 klm. torów wtórnych, przy równoczesnem powiększeniu taboru o 23 wagony osobowe silnikowe, wpłynęło dodatnio na wzrost frekwencji i wzrost czystego zysku.

Z czystego zysku w sumie zł. 3.138.236, po uzasadnionych odpisach amortyzacyjnych i innych, przeznaczono na podatek dochodowy... zł. 570.000, na 5% opłaty koncesyjnej (Magistrat m. Łodzi) od wpływu brutto.. zł. 536.000, na 25% opłaty koncesyjnej (Magistrat m. Łodzi) od zysku, przewyższającego 6% dywidendę... zł. 182.500, a wreszcie na dywidendę po 48 ł. od akcji 700-złotowej, a więc niecałe 7%... ł. 648.000.

Magistrat m. Łodzi otrzyma oprócz dywidendy (33⅓% całego portfelu akcyjnego) tytułem opłaty koncesyjnej zł. 718.500, podatek dochodowy wyniesie 570.000 zł., a akcjonarjuszom przy czystym zysku w sumie zł. 3.138.236, pozostanie zł. 648.000.—

Warto być akcjonarjuszem...

PIERWSZA FABRYKA LOKOMOTYW W POLSCE, S. A.

W dniu 21 maja b. r. odbyło się w Warszawie doroczne Walne Zgromadzenie akcjonarjuszów.

Obradom przewodniczył prezes Rady p. Aleksander hr. Skrzyński.

W okresie sprawozdawczym 1927 r., czwartym okresie budowy parowozów w zakładach S-ki w Chrzanowie, dostarczyła Spółka Ministerstwu Komunikacji, na poczet długoterminowej umowy, 19 lokomotyw typu osobowego O S 24 oraz 31 lokomotyw typu towarowego Ty 23, ogółem 54 lokomotywy, a więc znacznie mniej, niż przewidziano w umowie.

Na zamówienia prywatnej klijenteli wyprodukowały zakłady S-ki 9 sztuk lokomotyw, w tem dwie przetokowe normalnotorowe i 7 lokomotyw wąskotorowych. Jedną lokomotywę wąskotorową dostarczono Ministerstwu Komunikacji. Otrzymano zamówienia na dalsze lokomotywy, tak dla Ministerstwa Komunikacji, jak i M. S. Wojsk.

W roku sprawozdawczym uruchomiła S-ka dział wyrobu walców szosowych o napędzie motorowym od silnika ropowego. Dzięki wybitnej jakości tych walców, dział ten rozwija się pomyślnie, a na stały wzrost jego produkcji wpływać będą postępy akcji rozbudowy sieci szosowej i jej przystosowania do wzmagającego się ruchu samochodowego.

Celem utrzymania poziomu zakładów na wysokości wymagań współczesnej techniki przeprowadzała S-ka w dalszym ciągu znaczne inwestycje. Na nowe obrabiarki i urządzenia wydano w okresie sprawozdawczym 737.000 zł.

Czysty zysk roku sprawozdawczego pozwolił na wypałcenie **dywidenty w wysokości 6% od kapitału** my na roboty inwestycyjne.

Czysty zysk roku sprawozdawczego pozwolił na wypłacenie *dywidendy w wysokości 6% od kapitału akcyjnego.*

W wyniku przeprowadzonych wyborów w skład Rady wchodzą pp.: Aleksander hr. Skrzyński, prezes, Jan bar. Goetz-Okocimski, wiceprezes, Dr. Kazimierz Bauda, inż. Jerzy Bauerertz, inż. Piotr Drzewiecki, Hipolit Gliwic, Dr. Jerzy Guenther, Dr. Paweł Horain, Władysław Jezierski, Hans Lochner, Roman hr. Potocki, Fryderyk Pollack, inż. E. Prossy, Stan. Rogaczewski, Rud. Steiner, Henryk Szampanier, Albert Ungar, dyr. Leopold Wellisz.

KOMUNALNY BANK KREDYTOWY W POZNANIU.

Wśród ogólnie lepszych warunków gospodarczych, pomyślnie przebiega okres sprawozdawczy 1927 r. Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu, stanowiącego centralę finansową 118 Komunalnych Kas Oszczędności województwa poznańskiego i pomorskiego, zrzeszonych w Komunalnym Związku Kredytowym w Poznaniu.

Przyrost wkładów, dochodzący do 134% w Komunalnych K. O. (w bankach państwowych wzrosły w r. 1927 wkłady o 45%, w bankach akcyjnych o 72%), wpłynął dodatnio na rozszerzenie akcji kredytowej.

W przyznanych w ogólnej sumie zł. 13.000.000 kredytach uczestniczyły Komunalne Kasy Oszczędności i Komuny w 82.9%.

Akcji udzielania długoterminowych pożyczek komunalnych oraz emisji obligacji Bank w okresie sprawozdawczym z przyczyn formalnych rozpocząć jeszcze nie mógł, w roku jednak obecnym czynności te już rozpoczęto.

Pierwotnej inicjatywy, by Bank zorganizował długoterminowy kredyt miejski, wydając listy zastawne, zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach miejskich, zaniechano w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu. Powstało natomiast w Poznaniu, z inicjatywy i przy współdziałaniu Banku, „Zachodniopolskie Towarzystwo Kredytu Miejskiego", które rozpocznie swą działalność natychmiast po zatwierdzeniu statutu przez Ministerstwo Skarbu.

Czysty zysk Banku za okres 1927 r. wynosi zł. 446.351, z czego na fundusz rezerwowy przeznaczono zł. 371.765, podnosząc go do 1.005.950 zł.

Prezesem Komunalnego Zw. Kredytowego jest p. Cyryl Ratajski, prezydent stoł. m. Poznania, zarząd Banku spoczywa w rękach pp.: Tadeusza Adamczewskiego i M. Rakowskiego.

ZJEDN. BROWARY WARSZAWSKIE P. F. „HABERBUSCH I SCHIELE", S. A.

Na dorocznem Walnem Zgrom. akcjonarjuszów w dniu 23 maja b. r. złożyły władze S-ki sprawozdanie z czynności i pomyślnego rozwoju Ski w okresie sprawozdawczym 1927 r., które zebrani akcjonarjusze z pełnem zadowoleniem przyjęli do wiadomości.

Mimo dużej konkurencji, dzięki umiejętnemu prowadzeniu interesów przez obecne władze S-ki i jakości wyrobów, zdołano zamknąć okres sprawozdawczy poważnym zyskiem w wysokości 3.738.984 złotych.

Z zysku tego przeznaczyło Walne Zgrom. na kapitał zapasowy, rezerwowy i amortyzacyjny, łącznie zł. 1.355.336, na podatek dochodowy zł. 698.000, na tantjemę dla Rady, Zarządu i pracowników, zastrzeżoną w ustawie S-ki, zł. 813.120, **a na 15% dywidendę zł. 900.000.**

Podkreślić należy, że S-ka należy do nielicznych Spółek, które wypłacają tantjemę wszystkim pracownikom, zarówno robotnikom, jak i pracownikom umysłowym. W zakładach przeprowadza się stale nowe iwestycje, według ostatnich wymagań techniki browarnianej. W okresie sprawozdawczym wydano na inwestycje zł. 1.000.000.

Dotychczasowe kapitały S-ki wynoszą po przeszacowaniu, dokonanem 1 stycznia 1925 r.: kapitał zakładowy, podzielony na 60.000 sztuk akcji po zł. 100 — wynosi zł. 6.000.000, kapitał zapasowy, rezerwowy i inwestycyjny zł. 4.104.722, a kapitał umorzenia zł. 2.917.011.

Na wniosek Zarządu Walne Zgrom., mając na uwadze dobro akcjonarjuszów, uchwaliło przeszacować majątek Spółki, w myśl rozporządzenia Pana Prezydenta Rz. P. z dn. 22 marca b. r., i podnieść kapitał zakładowy do 12.000.000 zł., wskutek czego akcjonarjusze otrzymają do każdej akcji, posiadanej obecnie, dodatkowo jedną akcję nową.

W skład Rady wchodzą pp.: Schiele Kazimierz, prezes, Machlejd Juljusz, wiceprezes, Bogusławski Witold, Jung Seweryn, Lampe Tadeusz, Reych Jan, a jako zastępcy: Machlejd Artur i Missuna Edward.

W skład Zarządu wchodzą pp.: Jan Patzer, prezes, Mrożewski Brunon, Oppenheim Henryk, a jako zastępcy: Schiele Aleksander i Schiele Edward.

GOLESZOWSKA FABR. PORTLAND CEM. S. A.

Na tle ożywienia ruchu budowlanego, przy równoczesnem dostosowaniu cen sprzedażnych do kosztów produkcji, zamyka S-ka okres sprawozdawczy 1927 r. czystym zyskiem, w wysokości zł. 191.016, co umożliwia wypłatę 10% dywidendy od kapitału akcyjnego.

W składzie Rady zaszły zmiany, weszli do niej pp.: W. Josephy i A. Bartelmus, przemysłowcy z Bielska.

„BŁAWAT POLSKI", S. A. W POZNANIU.

W okresie sprawozdawczym 1927 r. wywarło dodatni wpływ na bieg interesów zaciągnięcie pożyczki hipotecznej na dogodnych warunkach. Wzrosły zapasy towarów, obroty zwiększyły się o przeszło ćwierć miljona zł.; towarów, głównie za gotówkę, sprzedano za 1.885.000 zł. Koszty handlowe w stosunku do obrotów towarowych, przy 78 pracownikach, zmniejszyły się o 5%.

Z czystego zysku wyznaczono 4% dywidendy.

„KSIĄŻNICA - ATLAS", S. A.

Pod przewodnictwem prezesa Rady p. prof. Dr. Eugenjusza Romera odbyło się w dniu 24 maja we Lwowie doroczne Walne Zgrom. akcjonarjuszów Zjedn. Zakł. Kartograficznych i Wydawniczych TNSW — „Książnica - Atlas".

Wzrost zamożności i siły konsumpcyjnej kraju, wynik wysiłków rządu oraz całego społeczeństwa, zmierzających do uzdrowienia stosunków gospodarczych, wpłynął w okresie sprawozdawczym 1927 r. dodatnio i na wzrost sprzedaży wydawnictw i map S-ki.

W dążeniu do podniesienia rentowności S-ki wybrano drogę silniejszego oporu, wzmożenia zysków przez utrzymanie niskich kosztów ogólnych i przez racjonalne zorganizowanie pracy w przedsiębiorstwie. Cały okres sprawozdawczy był okresem dalszej reorganizacji i konsolidacji S-ki. W celu zmniejszenia kosztów ogólnych, zwłaszcza działu wydawniczego, członkowie dyrekcji objęli sami czynności, związane z redagowaniem wydawnictw. W wyniku tego otrzymano znaczne oszczędności materjalne i znaczne podniesienie się poziomu wydawnictw.

Podobnie, jak w latach ubiegłych, specjalną pieczołowitością otaczano Zakład Kartograficzny S-ki, którego znaczenie z roku na rok stale wzrasta.

Wysoce wyjątkowe znaczenie dla S-ki ma fakt ukończenia wielkiego powszechnego atlasu geograficznego Romera. Atlas ten, obejmujący 48 mapek i 299 kartogramów, jest pierwszym atlasem, stworzonym przez polskich uczonych i wykonanym w polskich zakładach.

Doniosłe znaczenie wydania atlasu tego polega nietylko na jego wręcz epokowem znaczeniu dla rozwoju kartografji i geografji w Polsce, lecz i na znaczeniu dla kraju, tendencją bowiem jego jest uwypuklenie dziejowego posłannictwa Polski. Przez wiele lat wskazywać on będzie społeczeństwu kierunki rozwoju politycznego i ekonomicznego Polski. A gdy po latach wielu powstaną nowe atlasy, będą musiały oprzeć się na nim.

Na dobro S-ki zapisać należy, iż wydano go własnymi środkami S-ki, bez pomocy instytucji rządowych, jak to bywa i w silnych gospodarczo krajach.

W okresie sprawozdawczym wydano dzieł 84 w ogólnej ilości 988.000 egz., 4 mapy ścienne w 10 sekcjach, 6 map podręcznych, 9 map do atlasów i 4 mapy do podręczników szkolnych.

Czysty zysk w sumie zł. 235.259, jakim S-ka zamyka okres sprawozdawczy 1927 r., jest wprawdzie wyższy, niż w roku poprzednim, nie osiągnął jednakże normalnego minimum i kapitał, jaki ze S-ką współpracuje, nie otrzymał jeszcze należytego oprocentowania. Na wysokość czystego zysku wpłynęło przyjęcie oporniejszej, lecz zdrowszej linji działania, odrzucającej dogodną i łatwą sposobność podwyżki ceny wydawnictw, choć w pełni usprawiedliwioną wzrostem kosztów produkcji.

Na dywidendę wyznaczono zł. 105.000, co stanowi gr. 40 od 1 akcji.

W skład Rady wchodzą na r. 1928 pp.: Prof. Dr. Eug. Romer, prezes, Obirek Juljan i Dr. Krzysztoń Wilhelm, wiceprezesi, Chrystowski M., Dr. Dawidowski K., Dr. Dyboski Roman, Dr. Kuczyński Stefan, Prof. Klemensiewicz Zenon, Odroń Jan, Prof. Paszkudzki August, rektor Pawłowski Ant., Dr. Pawłowski Stan., Dr. Pieńkowski Stefan, prof. Sierpiński W., Stankiewicz Zygm., b. Min. Dr. Stesłowicz Wład., Dunin-Wąsowicz Jerzy i Dr. Zaleski Eug.

W skład Dyrekcji wchodzą pp.: Dr. Jan Piątek, St. Olański, Jan Treter i E. Żychiewicz, a jako zast. Ant. Dudryk, Juljan Kurowski i Tadeusz Sierzputowski.

W roku bieżącym rozwija się „Książnica-Atlas" w dalszym ciągu zdrowo, wzbogacając dorobek kartografji polskiej.

„W. FITZNER I K. GAMPER", S. A.

W dniu 24 maja b. r. odbyło się w Warszawie doroczne Walne Zgrom. akcjonarjuszów celem wysłuchania sprawozdania władz S-ki z czynności w okresie sprawozdawczym 1927 r. i przyjęcia projektu fuzji z „Pol. Fabr. Maszyn i Wag. L. Zieleniewski" S. A.

Przewodniczył obradom prezes Zarz. p. inż. Piotr Drzewiecki.

W okresie sprawozdawczym 1927 r. w biegu interesów S-ki zaczęła się, w porównaniu z latami poprzedniemi, pewna poprawa, wyniki jednakże i tego roku zezwoliły jedynie na dokonanie częściowej amortyzacji, nie dając możności wypłaty dywidendy.

W dążeniu do zapewnienia rentowności S-ki, biorąc pod uwagę układ warunków pracy i konieczność przeprowadzenia modernizacji niektórych działów, co wymaga poważnych wkładów inwestycyjnych, władze S-ki doszły do wniosku, że najlepszą drogą do osiągnięcia rentowności byłaby fuzja z innemi poważnemi przedsiębiorstwami tej samej gałęzi produkcji, a w szczególności ze S. A. „Polskie Fabr. Maszyn i Wag. L. Zieleniewski."

Po długotrwałych pertraktacjach, opartych na szczegółowem zestawieniu majątku obu Spółek, ustalono wreszcie zasady tego połączenia. Przejęcie fabryk „W. Fitzner i K. Gamper" przez S. A. „L. Zieleniewski" nastąpi przez wydanie akcjonarjuszom S-ki jednej akcji stuzłotowej S. A. „Zieleniewski" wzamian za 250 akcji zwykłych, lub 200 akcji uprzywilejowanych.

Przez połączenie zakładów obu S. A., przy równoczesnem przejęciu poważnej fabryki rur spawanych i kotłów „W. Fitzner" w Siemianowicach, zracjonalizuje się i potani produkcję wszystkich sfuzjonowanych zakładów, koncentrując poszczególne działy fabrykacyjne w tej z wytwórni wspólnego przedsiębiorstwa, w której dane wyroby będą mogły być najtaniej wytwarzane. Poważne oszczędności uzyska się przez stworzenie jednej organizacji, w miejsce dotychczasowych trzech równoległych.

Nowa S-ka, która pod nazwą „Zjednoczone Fabr. Maszyn, Kotłów i Wagonów L. Zieleniewski i Fitzner—Gamper, S. A." stanowić będzie jedno z największych przedsiębiorstw przemysłowych w Polsce, posiadać będzie zarówno wystarczające środki obrotowe, jak i dostateczne środki na udoskonalenia techniczne. Momentem o pewnem znaczeniu ogólnopaństwowem będzie połączenie trzech placówek gospodarczych z Małopolski, b. Kongresówki i Górnego Śląska, a to siedmiu fabryk: w Krakowie, Lwowie, Sanoku, Dąbrowie Górniczej, Sosnowcu, Siemianowicach i Tarnowskich Górach.

Walne Zgrom. akcjonarjuszów projekt fuzji zatwierdziło, upoważniając władze S-ki do jej przeprowadzenia. Przedstawiony budżet na r. 1928 w wysokości 15.200.000 zł. ulec może zmianie, po przejęciu S-ki przez S. A. „L. Zieleniewski".

Po fuzji nowa S-ka posiadać będzie: fabrykę wagonów w Sanoku, fabr. maszyn i odlewnię we Lwowie, fabr. rur w Tarnowskich górach, fabr. kotłów parowych w Sosnowcu, fabr. maszyn w Sosnowcu i fabr. kotłów i spawalnie rur w Siemianowicach.

Po obustronnem zatwierdzeniu fuzji, wydatki od 1.1. r. 1928 przechodzą na wspólny rachunek.

W skład zarządu wchodzą pp. Piotr Drzewiecki, prezes, H. Gliwic, Dr. Alfred Biedermann „Ludwik Rossmann, H. Szampanier, A. Ungar i Leopold Wellisz.

S. A. „KOOPROLNA".

W dniu 24 maja b. r. odbyło się w siedzibie S-ki w Warszawie doroczne walne zgrom. akcjonarjuszów. Obradom przewodniczył prezes Rady p. Zygmunt Chrzanowski.

W okresie sprawozdawczym 1927 r. ogólny obrót T-wa, oraz z siedmioma jego oddziałami, wzrósł do sumy zł. 45.771.000, w czem prawie połowę stanowiły sprzedaże nawozów sztucznych, a resztę sprzedaże maszyn krajowych i zagranicznych, nasion i zbóż.

Poważne obroty i zyski wykazały siostrzane towarzystwa: „Autotraktor", przedstawicielstwo traktorów „Fordson" i samochodów „Ford", oraz kopalnia „Jakób", w której „Kooprolna" posiada 50% udziałów.

Dzięki znacznej poprawie i sprężystości w prowadzeniu przedsiębiorstwa i jego zreorganizowaniu, zmniejszono koszty handlowe w stosunku do ogólnego obrotu do 1.6%.

Okres sprawozdawczy zamyka „Kooprolna" zyskiem w wysokości zł. 383.748, a po odpisie na „straty na dłużnikach" zł. 311.076 i na amortyzację zł. 19.300, czystym zyskiem zł. 53.370.

Przez uchwałę Walnego Zgrom. przelania czystego zysku na kapitał zapasowy, wzrasta tenże do zł. 502.594, przy kapitale akcyjnym w wysokości zł. 500.000.—

Przedstawiony i zatwierdzony przez W. Zgrom. budżet na rok bież. cechuje tendencja do zmniejszenia kosztów własnych, mimo dalszego zwiększania się obrotów.

W skład Rady wchodzą pp.: Zygmunt Chrzanowski, prezes, Kazimierz Gorczyński i Andrzej Osip, wiceprezesi, Bolesław Chrzanowski, Kazimierz Fudakowski, Stan. Gieysztor, Bron. Hłasko, Wacław Hulewicz, J. Karśnicki, J. Pierożyński, Lucjan Radomski, Feliks Sommer, a jako zastępcy: K. Powidzki i P. Jelnicki.

W skład Dyrekcji wchodzą pp.: Feliks Sommer, dyr. zarz., Zbigniew Niedźwiecki i Jerzy Rudnicki.

TOW. PRZEM. ZAKŁ. MECH. „LILPOP, RAU i LOEWENSTEIN," S. A.

W dniu 23 maja b. r. zebrali się w Warszawie na dorocznem Walnem Zgrom. akcjonarjusze S-ki, celem wysłuchania sprawozdania Zarządu z działalności w pięćdziesiątym czwartym z rzędu okresie sprawozdawczym 1927 r.

Obradom przewodniczył p. b. Min. inż. Czesław Klarner.

W okresie sprawozdawczym 1927 r. trwała nadal ożywiona działalność zakładów, jaka zaznaczyła się w r. 1926 i choć napływ zamówień nie dorównał oczekiwaniom, jednak był wystarczającym, by w pełni zatrudnić zakłady T-wa.

W dziale wagonowym wybudowano nowych wagonów: 19 wagonów pulmanowskich osobowych i pocztowych, 30 wagonów chłodni, 750 wagonów towarowych różnych typów, 20 wagonów tramwajowych motorowych. Przebudowano i kompletnie odbudowano 81 starych wagonów osobowych I, II i III kl., w większości pulmanowskich, oraz 880 starych wagonów towarowych różnych typów. Ponadto przeprowadzono okresową rewizję 613 czteroosiowych węglarek typu amerykańskiego.

Na zmniejszenie wyprodukowanej w r. 1927 ilości wagonów, w porównaniu z rokiem poprzednim, wpłynęło przejście w tym roku z budowy wagonów osobowych dawnego typu na wagony nowego typu konstrukcji żelaznej, przyczem opracowanie projektów zajęło tyle czasu, że warsztaty wagonowe nie były w stanie oddać Kolejom do użytku wagonów typu nowego.

Wzrost pojemności ogólnej rynku wewnętrznego wpłynął na ożywienie działalności i innych działów, do których zaczęły napływać liczne zamówienia. Z nowych działów fabrykacji zwraca uwagę wzmożona produkcja maszyn ceramicznych, którą podjęto wobec powstawania nowych cegielń i mechanizowania już istniejących, w przewidywaniu wzmożonego ruchu w nadchodzącym sezonie budowlanym.

W związku z ożywieniem działalności zakładów okazało się niezbędnem znaczne wzmożenie wyposażenia mechanicznego warsztatów. Przeprowadzone znaczne inwestycje mieszczą się w ogólnych ramach pełnego planu ulepszenia zakładów. Poza ulepszeniem poszczególnych warsztatów przystąpiono do rozpoczęcia modernizacji odlewni, zapoczątkowano budowę pieca elektrycznego do wytapiania stali na odlewy stalowe, co uniezależni T-wo od dostaw odlewów stalowych przez dostawców i umożliwi samodzielne wystąpienie na rynku z produkcją pierwszorzędnych odlewów stalowych i wysokogatunkowych odlewów żeliwnych dla celów specjalnych.

Wszystkie swe świadczenia finansowe kryło Two, wobec niemożności korzystania z kredytu długoterminowego, z własnych środków obrotowych, korzystając jedynie z kredytu dyskontowego w Banku Polskim.

W wydatkach T-wa w okresie sprawozdawczym zwracają uwagę pozycje: świadczenia socjalne.. zł. 625.571 i podatki... zł. 1.485.623.

Przy ogólnym obrocie w sumie zł. 21.362.727, zamyka T-wo okres sprawozdawczy czystym zyskiem w wysokości zł. 1.582.357.

Z zysku tego przeznaczyło Walne Zgrom. na kapitał zapasowy... zł. 79.117, na wynagrodzenie dla Zarządu 158.235 zł., na gratyfikację dla urzędników 158.235 zł., do przeniesienia na rok nast. zł. 70.767, **a na 12 proc. dywidendę zł. 1.116.000.**

W skład Rady wchodzą pp.: A. Rotwand, prezes, inż. Cz. Klarner, wiceprezes, S. Brun, H. Ginsberg, I. Jabłoński, Jerzy Komorowski, Oskar Saenger, a jako zast. pp.: Tadeusz Neuman i I. Radziszewski.

W roku bieżącym ożywienie działalności T-wa trwa nadal, prawie wszystkie działy mają zapewnioną pracę do końca b. r., niektóre nawet do wiosny i maja roku przyszłego.

ŚLĄSKIE KOPALNIE I CYNKOWNIE, S. A.

W okresie sprawozdawczym 1927 r. wzrosła produkcja zakładów S-ki we wszystkich działach.

Węgla wydobyto 1.094.078 t., wyprodukowano cynku surowego i pyłu cynkowego 39.942 t., blachy cynkowej 12.863 t., kwasu siarczanego 60° Bé 58.642 t., kwasu siarkowego 100% 4.630 t., kwasu azotowegi 230 t., tlenku cynku 5.696 t., litoponu 1.942 t., kwasu solnego 5.452 t., soli glauberskiej 3.922 t., amoniaku siarkowego 4.055 t..

Produkcja cynku wzrosła o 6.486 t. w stosunku do roku poprzedniego, a 17.003 t. w porównaniu z r. 1923.

Główną uwagę skupiano w okresie spraw. na rozwoju eksportu węglowego, by odpowiadał produkcji, orz na uzyskaniu źródeł, dostarczających w większej ilości rudy cynkowej.

Od jesieni 1927 pracuje S-ka nad projektem budowy huty do wyrabiania rynku drogą elektrolizy, co przewiduje umowa z Rządem.

Niezależnie od pertraktacji z siąsiedniem poważnem przedsiębiorstwem górniczem w sprawie przejęcia eksploatacji jego kopalń cynkowych, których produkcja służyłaby częściowo do zaopatrzenia w rudę mającą powstać elektrolityczną hutę cynkową, nabyła niedawno S-ka poważne zakłady cynkowe w Polsce firmy „The Henckel von Donnersmarck-Beuthen Estates Limited". Przez nabycie tych objektów będzie mogła S-ka podnieść produkcję swą o około 18.000 t. rocznie. Cenę kupna pokryje nowa emisja 60.000 szt., akcji stuzłotowych.

Niezbyt korzystna sytuacja na rynku cynkowym, przy spadku cen, osłabiła korzystne rynki roku sprawozdawczego, czysty zysk jednak wyniósł, po odpisaniu 1.000.000 zł. na amortyzację kopalń i hut, zł. 3.333.986.80, z czego **wyznaczono zł. 3.181.500 na 8% dywidendę.**

Kapitał akcyjny S-ki wynosi zł. 39.900.000, a kapitał rezerwowy zł. 4.723.915.

W skład Rady Nadzorcszej wchodzą pp.: baron Jacques de Neuflize, prezes, Armand Fleury, wiceprezes, Dr. G. Ratjen, Philippe Cruse, książe Donnersmack, Kraft hr. Henckel von Donnersmarck, Fr. Drescher, Herbert M. Gutmann, Octave Jadot, André Masséna, Dr. R. Merton, Fernand Pisart, Roman hr. Potocki, Ch. Salandrouze de Lamornaix, Eugène Witmeuh i Józef Żychliński.

W skład Zarządu wchodzą pp.: Robert Callon, Kazimierz Czapla i Jan Robert.

POWSZECHNY BANK KREDYTOWY.

Pod przewodnictwem prezesa Rady p. Władysława Długosza odbyło się w dniu 30 maja b. r. w Warszawie doroczne Walne Zgromadzenie akcjonarjuszów.

Wśród ogólnej poprawy sytuacji gospodarczej, rozwijały się korzystnie w okresie sprawozdawczym 1927 r. wszystkie działy Banku. Wkłady, równolegle z podwojeniem kapitału akcyjnego Banku z 1.000.000 zł. na 2.000.000 zł, powiększyły się prawie dwukrotnie, dochodząc do 12.133.000 zł.

Czterokrotnie wzrosły kapitały powierzone Bankowi przez instytucje finansowe krajowe i zagraniczne. Przez zwiększenie kapitałów własnych i przypływ kapitałów obcych zmogła się działalność Banku, znajdując swój wyraz w zwiększeniu się sumy bilansowej do 27.700.000 zł, a łącznie z inkasem i gwarancjami do sumy przeszło 40.000.000 zł.

Działalność kredytowa Banku wzrosła prawie trzykrotnie, suma zdyskontowanych weksli i sald debetowych dłużników dosięgła na dzień 31 grudnia 1927 r. przeszło 23.000.000 zł.

Mimo zmniejszenia stopy procentowej rachunków debetowych i dyskonta, wzrosły wpływy z procentów i prowizji prawie dwukrotnie do zł. 1.580.000, dzięki znacznemu przesunięciu punktu ciężkości agend Banku na dziedzinę akcji kredytowej.

Okres sprawozdawczy zamyka Bank czystym zyskiem w wysokości zł. 200.425. — Po drobnych odpisach wyznaczono z zysku *zł. 120.000 na 6% dywidendę.*

Walne Zgromadzenie zaaprobowało i uchwaliło wniosek Rady podniesienia kapitału akcyjnego Banku z 2.000.000 zł. do 5.000.000 zł.

Celem tego podwyższenia kapitału akcyjnego jest ustosunkowanie własnych środków Banku do powierzonych wkładów, zgodnie z wymogami ustawy bankowej. Przeprowadzenie podwyżki kapitału zapewnione jest gotowością objęcia nowej emisji akcji przez syndykat grup akcjonarjuszów, zainteresowanych w kapitale zakładowym Banku od chwili jego założenia.

W skład Rady Banku wchodzą pp.: Władysław Długosz, prezes, dr. Wojciech Dziedzic, wiceprezes, Fryd, Benesz, Wiktor Bergler, Szczęsny Cieński, Wład. Dunka da Sajo, Ludw. Fischer, Andrée Gouin, Henri Laporte, Anatol Lothe, Henri Reuter, Harry Steiger, Maurice Thiebaut.

CZĘSTOCHOWSKIE ZAKŁ. WYR. WŁÓK. „STRADOM", S. A.

Pod przewodnictwem prezesa Zarządu p. D-ra J. Berlinerblaua odbyło się w dn. 19 maja b. r. w Warszawie doroczne Walne Zgrom. akcjonarjuszów.

Okres sprawozdawczy 1927 r. był dla S. A. „Stradom", największej w Polsce fabryki wyrobów jutowych, względnie pomyślny, zezwalając na wypłatę 8% dywidendy, a zatem zł. 100 od akcji.

Przy kapitale zakładowym 4.000.000 zł., dywidenda wynosi zł. 320.000. Jeśli porównamy sumę tę z pozycjami: wydatki na świadczenia socjalne — zł. 345.117 i podatki... zł. 840.000, otrzymamy dobitny obraz wielkich obciążeń przemysłu w Polsce.

Rok bieżący rozpoczęto przy konjunkturze mniej pomyślnej niż w roku ubiegłym.

Stan finansowy S-ki ujmują pozycje bilansu na dzień 31 grudnia 1927 r.

Aktywa stanowią pozycje:		
Grunty i budowle	zł.	2.163.572.01
Maszyny, urządz. zakł. i przyrządy	„	6.566.422.95
Materjały i wyroby	„	4.831.135.82
Weksle i kasa	„	1.818.830.36
Papiery procentowe	„	69.412.34
Dłużnicy	„	2.740.171.22
Depozyty	„	250.000.—
Sumy przechodnie	„	11.556.—
a passywa:		
Kapitał zakładowy	zł.	4.000.000.—
„ zapasowy	„	1.388.844.31
„ amortyzacyjny	„	5.385.068.80
Wierzyciele	„	6.041.689.97
Obligacje 5%	„	161.736.24
Akcepty	„	557.768.—
Niewypł. dyw. z lat ub.	„	18.871.75
Depozyty	„	250.000.—
Dywidenda za r. 1927	„	320.000.—
Sumy przechodnie	„	327.121.63
tworząc sumę bilansową	zł.	18.451.100.70

TOW. UB. „EUROPA", S. A. W WARSZAWIE

Pod przewodnictwem p. senatora Juljana Poczętowskiego odbyło się w dniu 24 maja b. r. w Warszawie doroczne Walne Zgrom. akcjonarjuszów.

Okres sprawozdawczy 1927 r. cechuje silny wzrost ubezpieczeń na życie, objaw nader cenny, świadczący, iż w związku z ogólną poprawą gospodarczą i wzrostem oszczędności, zarysowało się silnie dążenie do zapewnienia sobie, lub najbliższym, w przyszłości pewnego oparcia.

Według danych związku działających w Polsce towarzystw ubezpieczeń na życie, składki odnośne wynosiły: w r. 1924 — 2.861.000 zł., w r. 1925 — 6.472.000 zł, w r. 1926 — 7.651.000 zł, w r. 1927 — 12.892.000 zł.

W całokształcie rozwoju ubezpieczeń na życie w Polsce, S. A. „Europa" bierze coraz większy udział, partycypując stopniowo w nim w 10%, 16% i 23% w r. 1927. — Jest to realnym wynikiem wysiłków organizacyjnych T-wa i wzrostu zaufania do wzmacniających się stale podstaw T-wa.

W okresie sprawozdawczym wzrosła znacznie ogólna suma ubezpieczeń w T-wie do 45.612.559, o około 170% — W r. bież. suma ta już wzrosła do 70.000.000. Kapitały i fundusze rezerwowe T-wa wynoszą zł. 2.538.926, dalsze zabezpieczenia tworzą reasekuracje.

Na wzrost ubezpieczeń w T-wie nie bez wpływu zapewne pozostaje przyjęty przez T-wo system wypłaty ubezpieczonym dywidendy, która, jak w roku 1926, tak i 1927, wyniosła 20%, które T-wo odlicza przy wpłacie składek już po trzechletniem ubezpieczaniu się.

Czysty zysk okresu sprawozdawczego w sumie zł. 50.166, zezwolił, po drobnych odpisach, na wypłacenie akcjonarjuszom 7% dywidendy.

W skład Rady wchodzą pp.: inż. Artur Machlejd, prezes, J. Wegner, wiceprezes, dr. Michał Wyrostek, mec. Bronisław Łęcki i mec. J. Makulski.

W skład Zarządu wchodzą pp.: Heljodor Wieczorkowski, prezes, I. Goldman, dyr. zarz., Jerzy Machlejd i sen. Juljan Poczętowski.

Tow. Przem. Zakł. Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein", S. A.

Bilans w dniu 31 grudnia 1927 r.

STAN CZYNNY.

Nieruchomości:		
Grunty	4.517.245.—	
Budowle	5.956.304.—	10.473.549.—
Maszyny, urządzenia i ruchomości:		
Maszyny i urządzenia	3.712.502.—	
Ruchomości	361.851.21	4.074.353.21
Kasa i Banki		1.214.617.43
Magazyny:		
Główny	1.414.404.29	
Żelaza	973.301.05	
Drzewa	639.709.09	
Opału	42.204.70	
Przedmiotów różnych	156.831.19	
Materjałów na przyjęte zamówienia	2.292.312.—	5.518.762.32
Roboty niewykończone		1.627.057.51
Dłużnicy:		
Ministerstwo Komunikacji	1.914.288.47	
Odbiorcy	380.989.71	
Dostawcy	510.085.02	
Osoby i firmy różne	242.491.72	3.047.854.92
Weksle w portfelu		520.088.15
Depozyty i kaucje:		
Różni za złożone kaucje	41.822.13	
Depozyt na zabezp. fund. Kasy Oszczędności robotników	13.997.50	
Depozyty różnych	133.846.19	189.665.82
Udziały konsorcjonalne		9.483.—
Fabryka w Krzemieńczugu — saldo p/g bilansu na dz. 31.XII.1917 r.		1.—
		26.675.432.36

STAN BIERNY.

Kapitał Zakładowy	9.300.000.—	
„ Zapasowy	118.445.79	
„ Amortyzacyjny	2.657.766.70	
Rezerwa na uzup. kapitału Zakładowego	3.017.334.90	
Fundusz ubezpieczeniowy	80.819.12	15.174.366.51
Dywidenda niepodniesiona z lat dawn.	36.884.88	
Dywidenda niepodniesiona za rok 1926	114.347.50	151.232.38
Kasa Przezorności Urzędników		210.621.88
Kasa Oszczędności Robotników		64.156.11
Wierzyciele:		
Ministerstwo Komunikacji— zaliczki	4.315.426.66	
Odbiorcy	310.172.42	
Dostawcy	1.183.407.18	
Osoby i firmy różne — stypendja, fundacje, rezerwa na pod. doch. i inne	1.376.308.65	7.185.314.91
Sumy przechodnie		117.718.72
Akcepty		1.978.880.59
Właściciele depozytów		133.846.19
Zysk — pozostałość z 1926 r.	76.938.—	
„ — za rok 1927	1.582.357.07	1.659.295.07
		26.675.432.36

Tow. Akc. Ubezpieczeń „Vita“ w Warszawie

W dniu 11 b. m. odbyło się Walne Zgromadzenie Akcyjnego Towarzystwa Ubezpieczeń „Vita“ w Warszawie.

Towarzystwo powyższe, które w roku ubiegłym zostało zreorganizowane i do którego przystąpiły kapitały szwajcarskie, rozwija się nadzwyczaj szybko, zawdzięczając sprężystej i solidnej organizacji, a także ścisłemu finansowemu związkowi ze Szwajcarskiem Towarzystwem „UNION GENEVE“ w Genewie.

Rezerwy ubezpieczonych składane są ściśle według wymagań Ministerstwa Skarbu w dolarach, złotych w złocie lub pierwszorzędnych hipotekach.

Obroty Towarzystwa sięgają przeciętnie do 450.000 dolarów miesięcznie.

Ogólne Zebranie upoważniło Radę do zakupienia placu pod budowę własnego gmachu dla potrzeb Towarzystwa, ewentualnie do zakupienia gotowego już domu.

Do Rady Towarzystwa wchodzą pp. W. Braunstein, Prezes Zarządu cukrowni „Chełmica“, W. Hordliczka, Prezes Zarządu Cukrowni „Leśmierz“, Z. Rozmanit, Radny miasta Warszawy, Prezes fabryki papieru „Fordon“, Henri Stiefel, członek Rady Zarządzającej Tow. Ubezpieczeń „Union Geneve“ w Genewie, Joseph Straessle, szef domu handlowego Lullin Ferrier & Co w Genewie i Konsul Dr. Stanisław Sławski.

Dyrektorem Naczelnym jest p. Stefan Gielg, który w roku bieżącym za prace na polu ubezpieczeniowym w Polsce, odznaczony został orderem „Polonia Restituta“.

Bilans w dniu 31 grudnia 1927 roku

AKTYWA.

Kasa			13.404.91
Instytucje kredytowe			133.361.84
Papiery procentowe z kuponem bież.			535.975.90
Kupony do zrealizowania			6.207.36
Pożyczki hipoteczne			157.176.—
Zaliczki na polisy			69.856.76
Ruchomości			42.024.66
Dłużnicy:			
Oddz., Repr. i Ajent. rk. ink.		252.572.74	
Tow. Ubezp. N. W. C/L	2.434.25		
Tow. Ubezp. Życ. C/L	22.644.84	25.079.09	
Różni		20.589.01	298.240.84
Różne Aktywa			231.508.62
Wydatki w roku sprawozd. na rk. roku następn.			33.645.95
Premja prolongowana			342.534.34
Rezerwa premji od ubezp. zatrzymana przez T. Ubezp.			
w dziale życiowym		21.829.72	
„ „ wypadkowym		31.363.28	53.193.—
Akcje, stanowiące kaucje Rady Zarządz. i Dyrekcji			3.000.—
			1.920.130.18

PASYWA.

Kapitał zakładowy *)		501.000.—
„ zapasowy		10.751.25
Fundusz Amortyzacyjny		4.202.46
Rezerwa premji od ubezpieczeń na ryzyku Towarzystwa:		
w dziale życiowym	453.403.47	
„ „ wypadkowym	43.704.88	497.108.35
Rezerwa premji oddanych do reasekuracji ubezpieczeń, zatrzymana przez Towarzystwo		526.627.62
Fundusz na nieuregulowane szkody od ubezpieczeń na ryzyku Towarzystwa:		
w dziale życiowym	45.221.91	
„ „ wypadkowym	27.806.87	73.028.78
Wierzyciele:		
Tow. Ubezp. N. W. C/N	47.395.73	
Tow. Ubezp. Życ. C/N	165.512.42	212.908.15
Różni	9.343.29	222.251.44
Opłata stempl. rk. ostateczny		9.841.92
Depozyt na pokrycie pod. spadk.		1.000.01
Zadatki		609.10
Kwity premjowe w XII.27 na I.28		56.854.08
Wydatki roku sprawozd. w r. 1928		1.772.04
Wpływy w roku sprawozd. na rk. roku następnego		918.98
Kaucje Rady Zarz. i Dyrekcji		3.000.—
Zysk		11.164.15
		1.920.130.18

*) Zebranie ogólne Akcjonarjuszów w dn. 11 maja 1928 roku uchwaliło podwyższenie kapitału zakładowego do Zł. 1.000.000.—

KOMISJA REWIZYJNA:
(—) **C. O. Reinlé**, (—) **H. Rewkiewicz**,
(—) **A. Kozłowski**, (—) **Dr. A. Manduk**

GŁÓWNY BUCHALTER:
(—) **J. Ciężkowski**

RADA ZARZĄDZAJĄCA:
(—) **J. Straessle**, (—) **H. Stiefel**,
(—) **W. Braunstein**, (—) **W. Hordliczka**,
(—) **Z. Rozmanit**

DYREKTOR ZARZĄDZAJĄCY:
(—) **Gielg**

ZASTĘPCA DYREKTORA:
(—) **J. Rabcewicz-Zubkowski**

Powszechny Bank Kredytowy S. A.

Rachunek bilansu na dzień 31 grudnia 1927 r.

STAN CZYNNY

		Zł. gr.
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego:		
a) w złotych	1,124.383.—	
b) w wal. zagran.	1.426.466.29	2.550.849.29
Papiery wartościowe własne		112.091.21
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		203,606.98
Banki krajowe		704,222.07
Banki zagraniczne		400,170.47
Weksle zdyskontowane		9,801,222.52
Rachunki bieżące (salda debetowe)		13,344,484.80
Nieruchomości		319,079.10
Różne rachunki		272,456.23
		27,708,182.67
Dłużnicy za gwarancje		2,358,449.95
Inkaso		10,700,568.13
		40,767,200.75

STAN BIERNY.

		Zł. gr.
Kapitały własne:		
a) zakładowy	2,000,000.—	
b) zapasowy	30,723.65	2,030,723.65
Wkłady i salda kredytowe rachunków bieżących:		
a) wkłady terminowe	4,155,042.89	
b) wkłady à vista	1,670,087.94	
c) salda kredytowe rachunków bież.	6,308,152.95	12,133,283.78
Redyskonto weksli		3,836,740.25
Banki krajowe		2,427,354.14
Banki zagraniczne		5,283,823.55
Różne rachunki		1,795,832.20
Zysk:		
przeniesienie z r. 1926	8,505.62	
za rok operacyjny 1927	191,919.48	200,425.10
		27,708,182.67
Wierzyciele za gwarancje		2,358,449.95
Różni za inkaso		10,700,568.13
		40.767,200.75

Dyrekcja:
Dr. Garski m. p. *Dr. Groyecki* m. p.
Grabscheid m. p. *Hupert* m. p.
Dr. Spät m. p.

S. A. Budowy Kotłów Parowych „W. Fitzner i K. Gamper“

Bilans w dniu 31 grudnia 1927 r.

STAN CZYNNY.	Zł. gr.	STAN BIERNY.		Zł. gr.
Place	1.239.868.09	Kapitał akcyjny:		
Budynki	7.108.676.17	a) Akcje zwykłe	Zł. 6.600.000	
Maszyny	6.494.995.62	b) „ uprzywil.	„ 400.000	7.000.000.—
Ruchomości	613.428.41	Kapitał amortyzacyjny		3.550.014.72
Skrzynie formierskie	127.784.24	Fundusz rezerwowy		2.077.342.49
Modele	— 01	Obligacje		615.557.25
Roboty rozpoczęte	2.270.781.82	Akcepty		1.336.023.36
Materjały	1.881.116.06	Banki		2.143.708.97
Kasa	5.725.78	Wierzyciele		5.377.332.08
Papiery procentowe	990.866.48	Sumy przechodnie		138.077.68
Weksle	95.654.54	Kaucje przyjęte		13.125.14
Dłużnicy	2.520.329.65	Kaucje wydane		677.771.01
Sumy przechodnie	26.076.36	Nieopłacona dywidenda		1.153.15
Kaucje przyjęte	13.125.14	Rezerwa na ewentualne należności		878.000.—
Kaucje wydane	677.771.01	Przewyżka roku 1927		258.093.53
	24.066.199.38			24.066.199.38

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce, S. A.

Bilans za okres sprawozdawczy od 1-go stycznia do 31 grudnia 1927 r.

STAN CZYNNY.			STAN BIERNY.		
1.	Place, grunty, las	104.288.65	1.	Kapitał akcyjny	6.000.000.—
2.	Bocznice kolejowe	121.364.42	2.	„ zapasowy	279.691.93
3.	Budynki	4.107.643.62	3.	„ specjalny	310.405.05
4.	Maszyny i urządzenia techniczne	7..720.508.84	4.	„ amortyzacyjny	3.929.805.89
5.	Ruchomości, narzędzia i inwentarz	616.489.37	5.	Zobowiązania długoterminowe (Kor. szw. 1.524.343.50)	2.134.080.90
6.	Materjały i półfabrykaty	4.712.975.19	6.	Wierzyciele	3.778.173.83
7.	Kasa	48.485.70	7.	Akcepty	1.498.782.55
8.	Papiery procentowe	32.717.80	8.	Kaucje członków Rady i Zarządu	18.712.—
9.	Banki	706.318.57	9.	Kaucje różne	109.574.29
10.	Dłużnicy	367.641.59	10.	Sumy przechodnie	434.455.76
11.	Weksle	218.400.—	11.	Dywidenda niepodniesiona z lat ubiegłych	31.437.84
12.	Depozyty	18.712.—	12.	„ za rok 1927	360.000.—
13.	Dłużnicy z tytułu kaucji	109.574.29			
	Suma bilansowa	18.885.120.04		Suma bilansowa	18.885.120.04

R-k zysków i strat

za czas od 1-go stycznia do 31-go grudnia 1927 roku.

STRATY.			ZYSKI.		
1.	Koszty handlowe	552.570.03	1.	Przewyżka brutto	3.927.996.95
2.	Podatki	738.144.01	2.	Pozostałość z roku 1926	164.51
3.	Opłaty stemplowe	111.867.02			
4.	Procenty i dyskonto	285.609.86			
5.	Różnice kursu	138.795.31			
6.	Odpis na kapitał amortyzacyjny	1.522.306..01			
7.	„ „ „ zapasowy	41.813.46			
8.	Statutowa tantjema Zarządu	88.145.56			
9.	„ „ pracowników	88.145.56			
10.	6% dywidendy za rok 1927	360.000.—			
11.	Pozostałość zysków do przeniesienia na rok 1928	764.46			
		3.928.161.46			3.928.161.46

S. A. Handlowo-Rolnicza „Kooprolna“

Bilans na dzień 31 grudnia 1927 r.

STAN CZYNNY	Zł. gr.	STAN BIERNY.	Zł. gr.
Nieruchomości	123,061.64	Kapitał akcyjny	500,000.—
Ruchomości	189,573.10	„ zapasowy	449,224.13
Towary	2,869,084.42	„ amortyzacyjny	21,615.02
Należności	35,246,249.14	Wpłaty na akcje	1,082,500.—
Papiery wartościowe	2,713,200.09	Banki	38,511,058.88
Weksle	2,400,722.69	Wierzytelności	11,471,095.95
Banki	9,517,261.71	Akcepty	1,032,782.37
Kasa	62,494.33	Straty i zyski — zysk	53,370.77
	53,121,647.12		53,121,647.12
Różni za depozyty	1,358,541.59	Akcje w depozycie	1,358,541.59
Udzielone gwarancje	2,169,605.95	Żyro gwarancyjne	2,169,605.95
	3,528,147.54		3,528,147.54

Dyrektor Zarządzający: **Feliks Sommer**
Dyrektor: **Jerzy Rudnicki**
Vice-dyrektor: **Zbigniew Niedźwiecki**

Zjedn. Browary Warszawskie p. f. „Haberbusch i Schiele“, S. A.

Bilans na dzień 31 grudnia 1927 r.

STAN CZYNNY.	Zł. gr.	STAN BIERNY.	Zł. gr.
Nieruchomości:		Kapitał zakładowy:	
Wartość nieruchomości w dniu zamknięcia rachunków wynosiła	6.877.514.71	Stanowi 60.000 akcyj po Zł. 100 każda	6.000.000.—
		Kapitał specjalnej rezerwy	2.022.671.54
Ruchomości	3.589.355.55	Kapitał umorzenia	2.123.674.55
Żywy inwentarz	45.090.—	Kapitał zapasowy	981.278.78
Remanenty	3.956.358.43	Kapitał rezerwowy	238.772.03
Dłużnicy różni	2.723.619.16	Kapitał inwestycyjny	300.000.—
Papiery procentowe	60.376.11	Wierzyciele hypoteczni	6.954.63
Kasa:		Banki	1.736.330.96
Pozostałość w gotówce	136.482.13	Wierzyciele	806.593.46
Banki	315.702.56	Akcepty własne	330.603.16
Inwestycje nieskończone	352.435.27	Dywidenda nieodebrana	30.972.43
Weksle:		Redyskonto weksli	190.567.06
W portfelu, inkasie i dyskoncie	520.699.25	Zyski z roku ubiegłego	70.230.56
		Zysk netto za rok bieżący	3.738.984.01
Razem	18.577.633.17	Razem	18.577.633.17
Depozytowe rachunki	2.193.469.74	Rachunki depozytowe	2.193.469.74

Główny Księgowy:
Tomasz Piętowski

Komisja Rewizyjna:
Aleksander Cholewicki
Adam Gałecki
Wiktor Lampe
Karol Szteinbok
Jan Urbanowski

Prezes Zarządu:
Jan Patzer

Dyrektorowie Zarządu:
Brunon Mrożewski
Henryk Oppenheim

Naczelny redaktor i wydawca: TADEUSZ KURASIEWICZ.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: **WARSZAWA, ul. Szopena 10—9**

Sp. Akc. Zakładów Graficznych „Drukarnia Polska“, Warszawa, Szpitalna 12.